

Братислав ЉУБИШИЋ

МИЛАН ЂОКИЋ ИЛИТИ ПАРАБОЛА О ЧОВЕКУ У ПОТРАЗИ ЗА СЛИКОМ

Надобудно делује исказани наслов, међутим у њему се таји једна занимљива загонетка: шта човек добија сликом. Даље, и када је добије, успева ли да успостави контакт са светом до којег му је стало. Слика као и сликарство то не гарантују. Потребан је посматрач, случајни корисник дела у које се много уложило, тачније, наталожило. Године и многа посматрања, памћења и сневања — тек, откривен је човек и једно, наизглед, просто и јединично понашање. Култивисано и цивилизацијско. Оно из домена васпитаног ока и духа.

Наравно, никоме не пада на ум зашто је човек изабрао баш такав начин понашања да се сликарством обрати и њиме успостави блиски контакт, али узима себи за право да о самом чину доноси одлуку и, што је најбитније, пресуђује у свему томе. На први поглед, ту има и нема естетике, већ само реторике и њоме пренесеног исказа искуственог типа. Но, да нема естетског, никада не би било ни тог рационалног чина да се памћење поистовети са стваралаштвом и потребом дана, тренутка па, чак и живота. Јер, ништа није дуговечније од слике и човека надвијеним над њом: слика и прилика-потсмешљиво, па ипак истина. Напуштање и враћање није тајна Милану Бокићу — он је у томе изнашао мудрост посеђивања мисли и фрагмената сећања. У томе видим и његову естетику сликања: не заборавити утисак у којем је смотрено трајање. Уколико је пронађен заједнички додир у смислу проникнавања, онда је продор у тајну успешнији.

Има у нашем сликарству таквих примера прегршт, али овај је на особен начин, посебан. Многа знања су ту запретена, многа изашла на видело. На пример, загонетка доминанте у жутом: та врста земљане обојености доводи посматрача у чудну смотреност — јесте то вид фреске и њеног утицаја, али и једног посебног односа према трајању и бићу стваралаштва у којем је идентитет ствараоца неважан. А то није тек симболика онако.

Положај фигура на слици, као и осталог реквизитарија што спада у „мртву природу“, води посматрача ка доказу о трајању. Једноставно, наметнута игра има многа значења и правила су произвољна. Ако се „допадну“.

Милан Бокић је, без сумње, необичан истраживач. Он је на оном путу који је завео многе и увео их у обично опонашање средњовековља. Надградња основне инспирације, успостављање везе са веком у којем је потреба за стварним и поствареним иста, чини га реториком. Опет, употребљена ликовна средства, чврста композиција, јасан цртеж и инсистирање на дводимензионалности, враћа на класици, оној „старој“ медитеранској: слика је реч. Али, пробрана, тачна и не двосмислена — права.

Наравно, далеко ће нас одвести истраживање симболике употребљених знакова — но, неке ћемо објаснити. Покрет руке није излагање из слике већ враћање у њу — као у прсту Христа Пантократора; осврни се и врати поглед. Изведена жута боја — она је земља и ослонац. Али и жудња и претња — сагорећеш. Античка окамењеност, став у којем се заснива мисао, део су замишљење игре: све је стало у једном трену као и када се изговорена реч заврши последњим тоном.

Гласом.

Итд.

Оваква естетизација дела, слике, чине уметника необичном појавом данас. Најпре с тога што није у тенду нове слике, или ти неоеклектицизма, лепих творевина италијанских естетичара. Оних што радо заборављају исток, источиште. Своју антику.

У нас, овакво сликарство спада у котерију анахроног и повратка на сарадњу са сећањем, памћењем и употребом знања.

Питаће се посматрач шта му као искуствени нагвештај значе слике попут Бокићевих. Па, просто речено — онолико колико је његово знање обухватано и продируће у слој историјског. Тек ту се може назрети естетика реторичара Милана Бокића. „Не заборави неупамћено!“ Чудно сликарство у времену лаких промена и обрта ниушта...

